

EDDY MOORS (IHE DELFT): 'ONZE STUDENTEN SPELEN EEN SLEUTELROL IN HET WATERBEHEER VAN DE TOEKOMST'.

Sinds 2012 reikt Rotary studiebeurzen uit voor de opleiding Waterbeheer en Sanitatie aan het IHE Delft Institute for Water Education. Ondertussen hebben al meer dan 100 Rotarybursalen uit een veertigtal landen met succes de opleiding doorlopen. De meerderheid van de studenten komt uit het Zuiden, waar waterthema's extra acuut zijn. De meesten keren terug naar hun thuisland om er te werken in de watersector en hun kennis door te geven. Rector en Rotariër Eddy Moors: 'Vanuit IHE Delft is door de jaren heen een netwerk ontstaan van zo'n 23.000 alumni, die zich inzetten voor een duurzaam waterbeleid en conflicten rond waterbeheer trachten op te lossen of te vermijden.'

Eddy Moors is al van kindsbeen af gefascineerd door water. 'Voor een Nederlander zit dat misschien in het DNA', lacht hij, 'al groei-de ik grotendeels op in Senegal. Ik heb wel bijna altijd aan een kustlijn gewoond. Ik hou van water; ik zit er graag in, op en onder...'. Hij studeerde aan de universiteit van Wageningen, waar hij zich specialiseerde in meteorologie en hydrologie. Hij ging aan de slag bij de Wereld Meteorologische Organisatie, leidde daarna een onderzoeksgroep aan de Universiteit van Wageningen en is sinds juli 2017 rector van IHE Delft, het grootste 'waterinstituut' ter wereld. Toen stapte hij ook over van een Rotaryclub in Wageningen naar Rc Delft-Koningsveld.

'Als Rotariër kende ik uiteraard de samenwerking tussen Rotary en IHE Delft. Die loopt goed, en ik wil er alles aan doen om die verder uit te bouwen. De kandidaten worden voorgedragen door de clubs, die de beurs meestal financieren met een Grant-constructie in een samenwerking van verschillende clubs gecombineerd met het District Designated Fund en het World Fund. De totale kosten van een fellowship bedragen 46.000 €. De basisinleg voor een club bedraagt meestal zo'n 5.000 €. Een aantal Rotariërs uit Delft en omgeving helpt met de selectie en de oriëntatie van de studenten. Meestal zijn die wat ouder, en hebben ze al enige beroepservaring. Voor ons is, naast hun academische geschiktheid, vooral van belang dat ze een duidelijk idee hebben van wat ze willen doen als ze terugkeren. Hun motivatie is eveneens een zeer belangrijk criterium. De opleiding duurt momenteel 18 maanden, maar we overwegen dit terug te brengen tot een jaar. Voor mensen met een beroep en een gezin is dat haalbaarder. We zullen dan wel online een voorbereidende cursus organiseren.'

Het oorspronkelijke onderwijsprogramma richtte zich vooral op sanitatie en WASH-projecten. Zo ontwikkelde men onder meer een ecotoilet. Volgens de Duurzame Ontwikkelingsdoelen van de VN zou de hele wereldbevolking tegen 2030 over veilig drinkwater en sanitair moeten beschikken. Een hele uitdaging, als je weet dat momenteel nog 2,1 miljard mensen geen directe toegang tot drinkwater hebben en 4,5 miljard geen of onvoldoende sanitaire voorzieningen. De groei van de wereldbevolking en de klimaatverandering zullen nog meer druk leggen op het waterverbruik. Tegen 2045 zal naar schatting 50% van de wereldbevolking geconfronteerd worden met een watertekort, wat spanningen zal doen oplaaien en migratiestromen op gang brengen.

Waterdiplomatie

Mede daarom werd enkele jaren geleden een opleiding Waterdiplomatie toegevoegd aan het curriculum. 'Water wordt steeds vaker een bron van conflicten. Denk maar aan de situatie rond de Nijl of in Israël. Historisch gezien zijn er gelukkig wel vaker oplossingen gevonden dan gewapende conflicten ontstaan. Vaak staat een waterconflict niet op zich maar hangt het samen met kwesties als energiedeling, migratiestromen, enz. We leren onze studenten om zulke elementen erbij te betrekken om openingen te zoeken. De laatste jaren zien we ook veel discussies ontstaan over de vervuiling van waterlopen. Dat maakt het extra complex. De bovenstroomse gebruikers vervuilen het water dat de benedenstroomse gebruikers nodig hebben – en de vraag is dan wie er opdraait voor de zuiveringskosten. Zulke discussies gaan ook op voor grondwater; dat is nu nog onderbelicht maar zal in de toekomst zeker meer op de voorgrond treden. Onze alumni zullen later zeker te maken krijgen met onderhandelingen

omtrent waterverdeling. Momenteel bekleden er al vijf een ministerpost. Bij zulke gesprekken kan een gezamenlijk verleden de zaken flink vooruit helpen – naast een gedegen inhoudelijke kennis uiteraard.'

Momenteel wordt ook een derde opleidingspijler binnen de Rotary/IHE-samenwerking voorbereid, met de nadruk op milieu en klimaat. 'Daarbij ligt de focus vooral op adaptatie: aanpassingen aan de huidige en te verwachten gevolgen van de klimaatverandering. Daarbij is een langetermijnvisie nodig. In Nederland kan het dan bijvoorbeeld zaak zijn om nu al plaats te reserveren voor pompen die je misschien pas over 20 of 50 jaar nodig hebt. In het algemeen wordt er bij adaptatie gekeken naar aspecten zoals overstromingen, droogte (en het effect daarvan op bijvoorbeeld landbouw of natuur) en hitte in de stedelijke omgeving.'

Sense of urgency

Het klimaatverhaal is de laatste jaren hoger opgeklommen op de politieke agenda, maar toch mist Moors nog een zekere *sense of urgency*. 'De klimaatconferentie van Glasgow, in november, wordt een volgende belangrijke mijlpaal. Het is nu al duidelijk dat we erg achterlopen op de doelstellingen die zijn vastgelegd in het Klimaatakkoord van Parijs, in 2015. Volgens mij kan dat nog ingehaald worden, mits er voldoende politieke en maatschappelijke bereidheid bestaat. De verkiezingsoverwinning van Joe Biden in de VS kan allicht als een katalysator fungeren naar meer klimaatbewustzijn. Ook burgerbewegingen als Rotary hebben hierin een rol te spelen. Idealiter wordt zowel van bovenaf als van onderuit een dynamiek gecreëerd, waarbij de overheid mogelijkheden schept waar de bevol-

king op inspeelt. Maar zelfs als we de emissies op korte termijn onder controle krijgen, gaat de klimaatverandering nog een aantal decennia door. Adaptatiemaatregelen zijn dus sowieso nodig.'

De klimaatbeweging die bij jongeren op gang is gekomen onder impuls van activisten als Greta Thunberg juicht Moors toe. 'Alle steun is meegenomen! Ik vind wel dat het onze taak is om de jongeren te helpen een goed zicht te krijgen op de zaken, zodat ze de juiste vragen en eisen stellen. Anders zijn we weer vertrokken voor een eindeloze gespreksronde in het ijle. Er zijn concrete aanpassingen nodig. Jongeren kunnen hiervan de motor zijn. Wat meer daadwerkelijke actie zou dus welkom zijn. We moeten ons met z'n allen durven afvragen: willen we echt een auto, een mobiele telefoon enz.?''

Volgens sommigen kan kernenergie één van de sleutels zijn om de CO₂-uitstoot te doen dalen, maar daar toont Moors zich geen groot voorstander van. 'Klimaatgewijs zijn kerncentrales inderdaad voordeliger dan steenkool- of gascentrales. Maar je moet het hele plaatje bekijken. De risico's blijven beduidend en er is nog steeds geen duurzame oplossing gevonden voor het kernafval. Volgens mij zijn veel andere, groenere alternatieven nog niet ten volle benut. Laten we eerst die verder ontwikkelen, en kernenergie achter de hand houden als "backup" als dit niet voldoende blijkt.'

Ook ons drinkwatergebruik moeten we kritisch in vraag durven te stellen. 'Als je ziet wat mensen bereid zijn te betalen voor drinkwater in flessen, is kraantjeswater belachelijk goedkoop. Dat zet niet echt aan tot spaarzaamheid. Er zijn al enkele recyclagesystemen op de markt – bijvoorbeeld om waswater te hergebruiken voor het toilet – maar die zijn nog vrij prijzig. Daar is nog veel marge. En ik begrijp dat veel mensen in tijden van lockdown en klimaatopwarming een zwem-

bad in hun tuin willen, maar ook daar denk je beter twee keer over na. Je moet je realiseren dat zo'n zwembad in de zomer ongeveer 1 cm water per dag verdampt. Dat valt op te vangen met een overkapping, de toevoer van regenwater of andere oplossingen. Hoezeer ik ook van zwemmen hou, ik zou toch liever investeren in meer bos en natuur!'

Irrigatie

Het is vooral in de landbouwsector dat de waterschaarste zich het sterkst zal laten voelen. De traditionele graanregio's in Amerika en (Oost-) Europa liggen in continentaal gebied, waar de opwarming versnelt en de neerslag afneemt. 'Ook in gebieden als Noord-Duitsland en delen van Noorwegen steekt de noodzaak aan irrigatie voor het eerst de kop op. Er is duidelijk een klimaatverschuiving aan de gang. We moeten dus uitkijken naar soorten die minder water vereisen, en ons misschien tevreden stellen met kleinere oogsten.'

Moors is één dag per week actief als hoogleraar aan de Vrije Universiteit van Amsterdam. Hij doceert er het vak 'Water en klimaat' en begeleidt het onderzoek van enkele assistenten. 'We richten ons vooral op problemen gerelateerd aan droogte in India, Pakistan, Bangladesh en Nepal. In de Indusvallei is 90% van de landbouw afhankelijk van irrigatie. De Indus wordt echter vooral gevoed door smeltwater van gletsjers, die er binnen enkele decennia allicht niet meer zullen zijn. Dat zal gigantische problemen met zich meebrengen, waarop we ons nu al moeten voorbereiden.'

De studenten komen uit alle hoeken van de wereld

Als rector zet Moors graag in op instituut-overschrijdende samenwerkingsverbanden. Zo is IHE Delft een belangrijke partner binnen 'UN Water', de (virtuele) koepel van alle waterafdelingen van VN-agentschappen. 'We denken bijvoorbeeld mee na over thema's voor Wereldwaterdag, mogelijkheden voor bewustmaking en topics voor de agenda van de VN-vergaderingen in New-York. Er zijn ook goede contacten met Unicef, de Unesco en de FAO. Met privébedrijven als Arcadis werken we samen aan pilootprojecten. Ook de Nederlandse overheid doet geregeld een beroep op onze deskundigheid.'

'Ik denk trouwens dat Nederland en België – als Lage Landen bij de zee – goed geplaatst zijn om de waterthematiek bij Rotary verder op de kaart te zetten. Ik moedig onze Rotarybursalen ook steeds aan contact te houden met Rotary. Vaak resulteert dat in mooie projecten, waarbij zij hun kennis ten dienste stellen van club- en districtsinitiatieven.'

STEVEN VERMEYLEN

INFO/CONTACT: ROTARY.IHEFUNDING@GMAIL.COM

De IHE-campus in Delft

District 2140 zal dit jaar één beurs sponsoren voor een opleiding aan IHE Delft voor de periode 2021-23 (ter waarde van zo'n 60.000 US\$). Kandidaten konden zich melden tot eind februari en worden in de loop van deze maand geïnterviewd. De geselecteerde kandidaat verbindt zich ertoe om na zijn studies samen met de clubs van D 2140 een Global Grant-project op te zetten in België op het domein van water en sanitatie.

District 2130 verleent eveneens financiële steun aan enkele Global Grant-projecten die een studiebeurs voor IHE Delft financieren. Dit werkjaar lopen de bijdragen uit het DDF daarvoor op tot 25.000 US\$. Het gaat om sponsoring van een Keniaanse en Indonesische student en een samenwerking met zes andere districten uit regio 22 voor een Global Grant met als home club 's-Gravenhage Noord (D 1600) en Port Orchard (D 5020) als internationale club.